

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 17 juni 2025

Mål nr
T 262-24

PARTER

Klagande

T.A.

Ombud: Advokat I.S.

Motpart

Esterand AB:s konkursbo, 642103-4825
c/o Advokatfirman Fylgia KB
Box 55555
102 04 Stockholm

Konkursförvaltare: Advokat L.N.

SAKEN

Återvinning i konkurs

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2023-12-12 i mål T 4748-22

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

T.A. ska ersätta Esterand AB:s konkursbo för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 50 000 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

T.A. har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla Esterand AB:s konkursbos talan samt befria honom från skyldigheten att ersätta konkursboets rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten och tillerkänna honom ersättning för hans rättegångskostnader i dessa instanser.

Esterand AB:s konkursbo har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 4.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Den 19 juli 2019 beslutade tingsrätten om företagsrekonstruktion i Esterand AB. T.A. förordnades som företagsrekonstruktör. Han var anställd i Plana AB och hade också ägarintressen i det bolaget. Företagsrekonstruktionen avslutades den 7 november 2019. Ett arvode om totalt 1 013 985 kr, inklusive mervärdesskatt, togs ut för rekonstruktörens arbete. Pengarna överfördes från Esterand AB:s klientmedelskonto till ett konto tillhörande Plana AB. Den 13 december 2019 försattes Esterand AB i konkurs.

2. Esterand AB:s konkursbo ansåg att arvodet var uppenbart oskäligt och väckte talan om återvinning i konkurs. Konkursboet yrkade att T.A. skulle återbetala 581 188 kr jämte ränta. T.A. bestred käromålet och invände att han inte var rätt part då betalningen hade skett till Plana AB, att Plana AB hade tillgodogjort sig medlen genom en icke återvinningsbar kvittning samt att arvodet inte var uppenbart oskäligt.

3. Tingsrätten ansåg att arvodet var uppenbart oskäligt och att det fanns förutsättningar för återvinning från T.A. Konkursboets talan bifölls. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

4. Högsta domstolen har, med utgångspunkt i hovrättens bedömning att arvodet har varit uppenbart oskäligt, beviljat prövningstillstånd i frågan om T.A. är skyldig att återbetala beloppet.

Frågan i Högsta domstolen

5. Frågan i Högsta domstolen är vilken betydelse det har vid tillämpningen av konkurslagens bestämmelser om återvinning av arvode att den företagsrekonstruktör som kravet riktas mot har varit anställd och haft ägarintressen i ett bolag och att arvodet har överförts direkt till det bolaget.

Uppdrag som företagsrekonstruktör

6. I målet är lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion tillämplig (se punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen, 2022:964, om företagsrekonstruktion). När det gäller de frågor som aktualiseras i detta mål kan anmärkas att bestämmelserna i den nya lagen är oförändrade i förhållande till 1996 års lag.

7. Om en ansökan om företagsrekonstruktion bifalls, ska rätten samtidigt utse en företagsrekonstruktör. Rekonstruktören ska bland annat undersöka om den verksamhet som gäldenären bedriver kan fortsättas helt

eller delvis och i så fall hur detta kan ske. En rekonstruktör ska ha den särskilda insikt och erfarenhet som uppdraget kräver, ha borgenärernas förtroende samt även i övrigt vara lämplig för uppdraget. Behörighetskraven överensstämmer i princip med motsvarande krav på konkursförvaltare. Det framgår av de krav som ställs att endast en fysisk person kan få ett uppdrag som företagsrekonstruktör. Uppdraget är personligt och kan inte överlåtas på någon annan. (Se 1 kap. 2 § samt 2 kap. 10 och 11 §§ 1996 års företagsrekonstruktionslag, jfr 7 kap. 1 § konkurslagen.)

8. En företagsrekonstruktör har rätt till ersättning för arbete och för de utlägg som uppdraget krävt. Ersättningen ska betalas av gäldenären. Arvodet får inte bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt näringsverksamhetens omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget. Bland annat rekonstruktören och gäldenären kan begära att rekonstruktörens rätt till ersättning ska prövas av rätten. (Se 4 kap. 4 och 6 §§ 1996 års företagsrekonstruktionslag.)

Återvinning i konkurs av arvode

9. I 4 kap. 5–13 §§ konkurslagen finns bestämmelser om förutsättningar för återvinning, dvs. för att en viss rättshandling ska gå åter. Syftet med återvinningsreglerna är att i konkursborgenärernas gemensamma intresse försöka återställa det läge som rådde innan den återvinningsbara rättshandlingen gjordes (jfr exempelvis ”Frölunda Café” NJA 2024 s. 150 p. 10).

10. Enligt 4 kap. 8 § konkurslagen ska betalning av lön, arvode eller pension, som har skett senare än sex månader före fristdagen och som uppenbart översteg vad som kunde anses skäligt med hänsyn till gjord

arbetsinsats, verksamhetens lönsamhet och omständigheterna i övrigt gå åter till belopp motsvarande överskottet.

11. Återvinning från den som har fått en betalning av lön, arvode eller pension – konkursgäldenärens medkontrahent – regleras alltså i 4 kap. 8 § konkurslagen. Om det finns förutsättningar för återvinning mot medkontrahenten men medlen, med bibehållen identitet, har överlåtits till tredje man, har konkursboet enligt 4 kap. 18 § samma rätt till återvinning mot den tredje mannen. Detta förutsätter att den tredje mannen kände till eller borde ha känt till de omständigheter som grundar rätten till återvinning mot medkontrahenten. När återvinning kan ske enligt båda paragraferna har konkursboet valrätt och kan välja att stämma in endast medkontrahenten, endast tredje man eller båda två (jfr Gertrud Lennander, Återvinning i konkurs, 4 uppl. 2013, s. 354 f.).

Arvode för ett personligt uppdrag

12. I rättsfallet ”Advokataktiebolaget och konkursförvaltararvode” NJA 2001 s. 872 hade en advokat bildat ett aktiebolag med ändamål att driva advokatverksamheten. Advokaten ägde samtliga aktier i bolaget och det hade visats att tidigare intäkter i verksamheten hade tillförts aktiebolaget. Både advokaten och aktiebolaget försattes i konkurs. I en konflikt mellan advokatens och aktiebolagets borgenärer ansåg Högsta domstolen att verksamheten hade bedrivits för bolagets räkning och att advokaten var redovisningsskyldig gentemot bolaget för de intäkter i verksamheten som advokaten hade uppburit. Det saknade betydelse att intäkterna härrörde från ett konkursförvaltaruppdrag, dvs. ett uppdrag som enligt lag endast kan ges till en enskild person.

13. I två tidigare rättsfall hade Högsta domstolen kommit till slutsatsen att personliga uppdrag som konkursförvaltare respektive boutredningsman inte kunde anses ha mottagits för respektive advokats bolags räkning (se

”Konkursen i Kisa” NJA 1973 s. 42 och ”Den amerikanska medborgarens testamente” NJA 2000 s. 639). Målen gällde ersättningsskyldighet för advokatbolagen, i det ena fallet för ett belopp som konkursförvaltaren hade förskingrat och i det andra för skador till följd av ett fel under utförandet av ett boutredningsmannaupdrag.

14. Rättsfallet ”Advokataktiebolaget och konkursförvaltararvodet” ger ledning för den situation som var aktuell i det målet, dvs. frågan om vem av advokatens och dennes bolags borgenärer som har bättre rätt till medel betalade till advokaten. Däremot ger rättsfallet inte fog för slutsatsen att advokater eller andra personer med liknande kvalificerad yrkesmässig bakgrund utför sina uppdrag för sitt bolags eller sin arbetsgivares räkning även i förhållande till klienten eller någon annan uppdragsgivare. Så kan vara fallet i vissa situationer men inte i andra.

15. Ett personligt uppdrag som beslutas av domstol och som endast kan ges till en fysisk person kan i relation till klienten eller uppdragsgivaren normalt inte anses utföras för ett bolags eller en arbetsgivares räkning. Det blir i de fallen normalt uppdragstagaren personligen som är part vid en prövning av arvodets storlek.

Återvinning av arvode när betalning har skett till annans konto

16. För frågan om återvinning i konkurs enligt 4 kap. 8 § konkurslagen är en omständighet av betydelse vem som har tagit emot betalningen. När det gäller sådana personliga uppdrag som att vara företagsrekonstruktör ligger det nära till hands att anse att alla arvodesbetalningar sker till rekonstruktören även om medlen betalas direkt till någon annans konto, exempelvis till rekonstruktörens bolag eller arbetsgivare. Detta eftersom det är rekonstruktören personligen som har rätt till arvodet. Betalas arvodet till annans konto får det därför i regel ses som att betalningen sker till följd av en anvisning från rekonstruktören.

17. När en gäldenärs betalning efter anvisning från borgenären sker till en tredje man som har en fordran på den som anvisat betalningen anses betalningen ha innefattat dels en betalning till borgenären, dels en betalning från borgenären till tredje man, dvs. borgenärens borgenär. Återvinning till gäldenärens konkursbo enligt 4 kap. 8 § kan då – om övriga förutsättningar är uppfyllda – ske från den som anvisade vart betalning skulle ske, dvs. från gäldenärens borgenär. Något krav på att gäldenärens borgenär ska haft besittning till medlen finns inte. (Jfr ”Gulliver” NJA 2007 s. 599, Gertrud Lennander, Överlåtelse av återvinningsbar egendom, Insolvensrättslig tidskrift 2/2020 s. 42 på s. 50 och Stefan Lindskog, Betalning, 3 uppl. 2022, s. 329 f.)

Bedömningen i detta fall

18. Utgångspunkten för Högsta domstolens bedömning är att T.A.s arvode har varit uppenbart oskäligt (se p. 4).

19. Högsta domstolen instämmer i hovrättens bedömning att någon kvittning inte har förekommit.

20. T.A.s uppdrag som företagsrekonstruktör var personligt och kan i relation till domstolen och Esterand AB inte anses ha utförts för Plana AB:s räkning (se p. 15).

21. Det har varit T.A. personligen som haft rätt till arvode. I målet har inte framkommit några omständigheter som ger anledning till annan bedömning än att arvodet fördes över från Esterand AB:s klientmedelskonto till Plana AB:s konto till följd av anvisning från honom. (Se p. 16.)

22. Betalningen ska således anses ha skett till T.A. Det krävs inte enligt 4 kap. 8 § konkurslagen att han i något skede haft besittning till medlen. Inte heller har det någon betydelse huruvida det hade varit möjligt att återvinna medlen även från Plana AB med stöd av 4 kap. 18 §. (Se p. 11 och 17.)
23. Övriga förutsättningar för återvinning enligt 4 kap. 8 § konkurslagen är uppfyllda. Hovrättens domslut ska därför fastställas.
24. Vid denna utgång är T.A. skyldig att ersätta Esterand AB:s konkursbo för rättegångskostnad i Högsta domstolen. Beloppet är vitsordat.
-

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Agneta Bäcklund, Malin Bonthron (referent), Christine Lager och Margareta Brattström. Föredragande har varit justitiesekreteraren Johanna Siesing.